Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2020-12-09

RS 2020-0781

Regionstyrelsen

Förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021–2027

Föredragande regionråd: Gustav Hemming

Ärendebeskrivning

Genomförandet av kommande program för den Europeiska Socialfonden, också benämnt ESF+, styrs av ett nationellt program som lägger fast de övergripande prioriteringarna och de tekniska och budgetmässiga förutsättningarna i de regionala handlingsplanerna. Region Stockholm har, i egenskap av regionalt utvecklingsansvarig för Stockholmsregionen, ansvaret för att ta fram en regional handlingsplan. Den aktuella handlingsplanen avser det kommande programmet för perioden 2021 – 2027.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021 - 2027 fastställs.

2. Regiondirektören uppdras att när den formella inbjudan kommer genomföra de ändringar som anses nödvändiga för att slutföra förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021 - 2027 i den fortsatta processen.

Regionrådsberedningens motivering

Region Stockholm har, i egenskap av regionalt utvecklingsansvarig för Stockholmsregionen, ansvaret för att ta fram ett förslag till en regional handlingsplan i överensstämmelse med lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar. Europeiska Socialfonden är en del av den europeiska gemenskapens sammanhållningspolitik. Den aktuella handlingsplanen avser det kommande programmet för perioden 2021 – 2027.

Syftet med den regionala handlingsplanen är att ge det nationella programmet en regional anknytning, att möta specifika regionala utmaningar och att knyta an till regionala prioriteringar i den regionala utvecklingsstrategin för Stockholms län, RUFS 2050 (RS 2019–0533).

Den regionala handlingsplanen ska ge förslag på inriktning för genomförandet, utlysningar och styrande principer för Strukturfondsparterskapet i Stockholms län prioriteringsarbete. Handlingsplanen ska också användas av Svenska ESF-rådet i genomförandet av Socialfonden samt kunna användas som utgångspunkt för olika aktörers medverkan i genomförandet av Socialfonden. Förslaget till regional handlingsplan ska inlämnas till regeringen och till Svenska ESF-rådet.

Förslaget innehåller en övergripande analys, beskrivning av målgrupper, potentiella aktörer och slutsatser för genomförandet av socialfondsprogrammets fem övergripande målområden. Dessa är; Ekonomisk utsatthet; Etablering på arbetsmarknaden; Återinträde på arbetsmarknaden; Instabil ställning på arbetsmarknaden och Stabil ställning på arbetsmarknaden.

Vidare innehåller handlingsplanen förslag om uppföljning och tre utlysningar som kan inleda Socialfondens nya programperiod. Kortfattat tar dessa fasta på insatser riktade till individer som är drabbade av effekterna från covid19-pandemin, insatser för att motverka inomregionala skillnader och socioekonomiskt utsatta grupper, samt insatser för att utveckla system och strukturer för kompetensutveckling och kompetensförsörjning.

Framtagandet av förslaget till handlingsplan planerades utifrån förutsättningarna att erbjudandet skulle komma in under 2020. Region Stockholm har dock ännu inte fått en formell inbjudan från regeringen, men när så sker föreslår regionrådsberedningen att regiondirektören uppdras genomföra de ändringar som anses nödvändiga för att slutföra förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021 - 2027 i den fortsatta processen.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021 - 2027 den 4 december

Tillväxt- och regionplanenämndens protokollsutdrag den 14 december 2020
Tillväxt- och regionplaneförvaltningens tjänsteutlåtande den 17 november 2020
Remissredovisning förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021–2027

Irene Svenonius

Gustav Hemming

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
Magnus Kristiansson

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-12-07

RS 2020-0781

Regionstyrelsen

Förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021–2027

Ärendebeskrivning

Genomförandet av kommande program för den Europeiska Socialfonden, också benämnt ESF+, styrs av ett nationellt program som lägger fast de övergripande prioriteringarna och de tekniska och budgetmässiga förutsättningarna i de regionala handlingsplanerna. Region Stockholm har, i egenskap av regionalt utvecklingsansvarig för Stockholmsregionen, ansvaret för att ta fram en regional handlingsplan. Den aktuella handlingsplanen avser det kommande programmet för perioden 2021 – 2027.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021 - 2027 den 4 december
Tillväxt- och regionplanenämndens protokollsutdrag den 14 december 2020
Tillväxt- och regionplaneförvaltningens tjänsteutlåtande den 17 november 2020
Remissredovisning förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021–2027

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

1. Förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021 - 2027 fastställs.

2. Regiondirektören uppdras att när den formella inbjudan kommer genomföra de ändringar som anses nödvändiga för att slutföra förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021 - 2027 i den fortsatta processen.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning

Genomförandet av kommande program för Europeiska Socialfonden, också benämnt ESF+, styrs av ett nationellt program som lägger fast de övergripande prioriteringarna och de tekniska och budgetmässiga förutsättningarna. Region Stockholm har, i egenskap av regionalt utvecklingsansvarig för Stockholmsregionen, ansvaret för att ta fram en regional handlingsplan. Den aktuella handlingsplanen avser det kommande programmet för perioden 2021 – 2027.

I förslaget till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021 – 2027 finns bland annat en redovisning av övergripande utmaningar och en analys och inriktning för fem målområden som anges i förslag till nationellt program. Utöver detta finns också förslag till tre inledande utlysningar samt förslag till styrande principer för Strukturfondspartnerskapets prioriteringsarbete.

Bakgrund

Genomförandet av Europeiska Socialfonden, också benämnt ESF+, styrs av ett nationellt program som lägger fast de övergripande prioriteringarna och de tekniska och budgetmässiga förutsättningarna. Region Stockholm har, i egenskap av regionalt utvecklingsansvarig för Stockholmsregionen, ansvaret för att ta fram ett förslag till en regional handlingsplan i överensstämmelse med lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar. Europeiska Socialfonden är en del av den europeiska gemenskapens sammanhållningspolitik. Den aktuella handlingsplanen avser det kommande programmet för perioden 2021 – 2027.

Syftet med den regionala handlingsplanen är att ge det nationella programmet en regional anknytning, att möta specifika regionala utmaningar och att knyta an till regionala prioriteringar i den regionala utvecklingsstrategin för Stockholms län, RUFS 2050 (RS 2019–0533).

Den regionala handlingsplanen ska ge förslag på inriktning för genomförandet, utlysningar och styrande principer för Strukturfondsparterskapet i Stockholms län prioriteringsarbete. Handlingsplanen ska också användas av Svenska ESF-rådet i genomförandet av Socialfonden samt kunna användas som utgångspunkt för olika aktörers medverkan i genomförandet av Socialfonden. Förslaget till regional handlingsplan baseras på Svenska ESF rådets förslag till

nationellt program för Europeiska socialfonden 2021–2027 och finns bifogad som bilaga. Förslaget till regional handlingsplan ska inlämnas till regeringen och till Svenska ESF-rådet.

Region Stockholm kommer att få en formell inbjudan från regeringen att ta fram ett förslag till regional handlingsplan. Då detta ännu inte har inkommit, trots snäva tidsramar, föreslås att regiondirektören uppdras att när den formella inbjudan kommer genomföra de ändringar som anses nödvändiga för att slutföra förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021 - 2027 i den fortsatta processen.

Tillväxt- och regionplanenämnden bereder och fattar beslut i ärendet den 14 december 2020. Det förslag till regional handlingsplan som bifogas till regionstyrelsen är något utvecklat och förtydligat, för att ge en bättre överblick, i jämförelse med den version som tillväxt- och regionplanenämnden beslutar om.

Överväganden

Samverkansprocess

Region Stockholm har tagit fram förslag till handlingsplan och i arbetet fört dialog med ett flertal av länets intressenter genom bland annat en extern referensgrupp, åtta informations- och dialogworkshops, ett analysseminarium arrangerade av Svenska ESF-rådet samt ett remissförfarande till 78 organisationer (se nedan). Alla kommuner och medverkande i referensgruppen gavs också i september möjlighet att inkomma med skriftliga inspel inför framtagandet av handlingsplanen.

Svenska ESF rådet och Strukturfondspartnerskapet har avstått från att lämna remissyttrande, men har varit involverade i en nära dialog om form och innehåll för den regionala handlingsplanen i ett förfarande som ibland benämns som peer review. Svenska ESF-rådet har i ett sådant förfarande lämnat skriftliga synpunkter.

Förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021 - 2027

Förslaget till regional handlingsplan tar tydligt avstamp i RUFS 2050 samt tillkommande omvärlds- och socioekonomiska analyser och listar ett antal övergripande utmaningar som är relevanta för socialfondens mål.

Förslaget innehåller en övergripande analys, beskrivning av målgrupper, potentiella aktörer och slutsatser för genomförandet av

socialfondsprogrammets fem övergripande målområden. Dessa är; Ekonomisk utsatthet; Etablering på arbetsmarknaden; Återinträde på arbetsmarknaden; Instabil ställning på arbetsmarknaden och Stabil ställning på arbetsmarknaden.

Vidare innehåller handlingsplanen förslag om uppföljning och tre utlysningar som kan inleda Socialfondens nya programperiod. Kortfattat tar dessa fasta på insatser riktade till individer som är drabbade av effekterna från covid19-pandemin, insatser för att motverka inomregionala skillnader och socioekonomiskt utsatta grupper, samt insatser för att utveckla system och strukturer för kompetensutveckling och kompetensförsörjning.

Handlingsplanen lämnar också förslag till fem styrande principer för Strukturfondsparterskapets prioriteringsarbete av projekt. Dessa principer handlar i korthet om att projekt ska prioriteras som är förankrade hos samtliga medverkande aktörer, kan påverka strukturer lokalt, regionalt eller nationellt, har en plan för implementering, samt som motverkar socioekonomiska och inomregionala skillnader.

Fortsatt arbete

Kapitel 2 i den regionala handlingsplanen, Nationellt program för Europeiska Socialfonden 2021-2027, skrivs av ESF-rådet och kompletteras senare då programmet slutligen har antagits.

Regeringen ska förhandla det nationella programmet med EU-kommissionen vad gäller de tekniska och budgetmässiga förutsättningarna och därefter kan genomförandet av de regionala handlingsplanerna påbörjas. Svenska ESF-rådet fick i april 2020 i uppdrag av regeringen att börja förbereda för ett nytt nationellt program för Europeiska socialfonden (A2020/00819/A) med start 1 januari 2021 och där de regionala handlingsplanerna är en konkret del.

Region Stockholm kommer att få en formell inbjudan från regeringen att ta fram ett förslag till regional handlingsplan. Framtagandet av förslaget till handlingsplan planerades utifrån förutsättningarna att erbjudandet skulle komma in under 2020. Eftersom erbjudandet ännu inte har kommit föreslås att regiondirektören uppdras att när den formella inbjudan kommer genomföra de ändringar som anses nödvändiga för att slutföra förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021 - 2027 i den fortsatta processen

Synpunkter från remiss
Förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021 – 2027 har skickats ut på remiss till 78 aktörer under perioden 2020-10-26 – 2020-11-16. Dessa var bland annat länets kommuner, organisationer, myndigheter och lärosäten. Remissvar har inkommit från 26 aktörer. Utifrån remissinstansernas svar och från övriga aktörers synpunkter görs en sammantagen bedömning att processen för framtagandet av den regionala handlingsplanen och själva förslaget till handlingsplan, har mottagits väl. Sådant som uttrycks som välkommet handlar om att planen är relativt kort, konkret och ger utrymme för en flexibilitet i genomförandet av fonden. Sammantaget finns en samsyn om de huvudsakliga gemensamma utgångspunkterna, den grundläggande analysen och förslagen till principer för Strukturfondsparterskapets prioriteringar och föreslagna utlysningar under den första perioden.

Behov av kompletteringar har beaktats och har handlat om att förtydliga förslagen till Strukturfondsparterskapets principer. Vidare har förtydliganden bland annat gjorts för att i högre grad knyta analysen till potentiella aktörer och målgrupper, samt förbyggande och rehabiliterande insatsers betydelse. Justeringar har gjorts för att tydliggöra målgrupper samt att förslagen till utlysningar är breda och innehåller insatser som kan knytas till flera tematiska målområden, målgrupper och aktörer.

Både Svenska ESF-rådet samt Strukturfondspartnerskapet har avstått att svara på remissen med hänvisning till att de dels är mottagare av förslaget till den regionala handlingsplanen och dels har genomfört en så kallad Peer Review. För en utförligare beskrivning av inkomna synpunkter och hur dessa hanterats hänvisas till bilagan Remissredovisning förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021–2027.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet bedöms inte innebära några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Karin Öhlander
Tf utvecklingsdirektör

Beslutsexpediering:
Akt
Regionledningskontoret Analys och utveckling

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2020-12-07

Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europiska Socialfonden 2021-2027

2020-12-04

Innehåll

1. Inledning och bakgrund 4

2. Nationellt program för Europeiska Socialfonden 2021-2027 5

3. Förutsättningar för Stockholmsregionen 7
3.1 Utgångspunkter och mål 7
3.2 Övergripande utmaningar och förutsättningar.....10

4. Förslag till regional inriktning 12
4.1 Ekonomisk utsatthet.....13
Inriktning 13
4.2 Etablering på arbetsmarknaden 14
Inriktning 14
4.3 Återinträde på arbetsmarknaden.....16
Inriktning 16
4.4 Instabil ställning på arbetsmarknaden 17
Inriktning 17
4.5 Stabil ställning på arbetsmarknaden.....18
Inriktning 18

5. Utlysning, principer för prioriteringar och uppföljning 21
5.1 Förslag på utlysningar 21
5.2 Styrande principer för Strukturfondspartnerskapets prioriteringsarbete.....22

6. Processen för framtagandet och genomförande av handlingsplanen.. 25
6.1 Framtagandet av handlingsplanen.....25
6.2 Ansvar för genomförandet av handlingsplanen.....26

Bilagor..... 28
Bilaga 1: Socioekonomisk analys för Stockholmsregionen (separat pdf) 28
Bilaga 2: Kompletterande analys corona- epidemi (separat pdf) 28
Bilaga 3: Tabeller. Socioekonomiska variabler (separat pdf).....28
Bilaga 4: Tabeller och figurer. Inomregionala skillnader (separat pdf) 28
Bilaga 5. Fördjupad regional bild av utmaningar och inriktning i fem tematiska målområden (separat pdf) 28

1. Inledning och bakgrund

Detta är ett förslag till regional handlingsplan för Stockholmsregionen för det kommande nationella programmet för Europeiska Socialfonden, även benämnt ESF+. Europeiska Socialfonden är en del av den europeiska gemenskapens sammanhållningspolitik[1]. Handlingsplanen avser socialfondsprogrammet för perioden 2021 – 2027.

Genomförandet av Socialfonden styrs av ett nationellt program som lägger fast de övergripande prioriteringarna och de formella och budgetmässiga förutsättningarna. Region Stockholm har, i egenskap av regionalt utvecklingsansvarig för Stockholmsregionen, uppdraget att ta fram den regionala handlingsplanen[2]. Handlingsplanen är framtagen efter dialog och förankring med en rad olika lokala, regionala och nationella intressenter (se vidare kapitel 6). Arbetet med handlingsplanen har också följts av en regional referensgrupp med representanter från kommuner, myndigheter, arbetsmarknadens parter och civilsamhälle.

Syftet med den regionala handlingsplanen är att koppla till Socialfondens mål och adressera specifika regionala utmaningar och prioriteringar i den regionala utvecklingsstrategin (RUFS 2050)[3]. Handlingsplanen ger förslag på inriktning för genomförandet, utlysningar och styrande principer för Strukturfondsparterskapet prioriteringsarbete i Stockholmsregionen. Handlingsplanen ska användas av Svenska ESF-rådet och Strukturfondspartnerskapet i Stockholms län i det operativa genomförandet av Socialfonden. Handlingsplanen ska också vara utgångspunkt för Region Stockholm och andra aktörers arbete med Socialfondens genomförande.

Region Stockholm ansvar för framtagandet av alla delar i handlingsplanen förutom kapitel 2, som Svenska ESF rådet ansvarar för. Kapitel 2 är också gemensamt för hela Sverige och är en beskrivning av det nationella programmet och är gemensamt för alla regionala handlingsplaner.

Den regionala handlingsplanen har tagits fram med utgångspunkt i det nationella programmet för Europeiska socialfonden, Svenska ESF-rådets nationella omvärldsanalys och mot bakgrund av tidigare beslutade regionala styrdokument, främst RUFS 2050. Region Stockholm har också genomfört en socioekonomisk analys för Stockholmsregionen, kompletterad med en särskild analys utifrån covid19-pandemin för att belysa effekterna av restriktionerna för exempelvis arbetsmarknad och ekonomi (se bilaga 1 och 2). Även bilagorna 3–5 är viktiga utgångspunkter för framtagandet av handlingsplanen, här återfinns socioekonomiska variabler, inomregionala skillnader och en fördjupad regional bild av utmaningar och inriktning i fem tematiska målområden.

[1] Se t.ex. https://ec.europa.eu/regional_policy/sv/faq/#1
[2] Lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630) gäller för samtliga landsting i Sverige samt Gotlands kommun från den 1 januari 2019
[3] Region Stockholm, 2018:10, http://www.rufs.se/publikationer/2018/rufs-2050/

2. Nationellt program för Europeiska Socialfonden 2021-2027

Detta avsnitt skrivs i av Svenska ESF-rådet och kommer att innehålla en beskrivning av det nationella programmet. Texten i det nuvarande kapitlet är preliminär och syftar till att ge en nödvändig bakgrund för att kunna ta ställning till handlingsplanen i övrigt. Texten kommer att tas fram när regeringen har förhandlat det nationella programmet med EU- kommissionen vad gäller de tekniska och budgetmässiga förutsättningarna.

Ett förslag till nytt nationellt program för perioden 2021 – 2027 har utvecklats av Svenska ESF-rådet[4]. Det nationella programförslaget grundar sig blanda annat på en nationell socioekonomisk analys samt på generella erfarenheter från genomförandet av Socialfonden och Fonden för europeiskt bistånd till de som har det sämst ställt (FEAD) i nuvarande programperiod[5].

Det slutliga svenska programförslaget ska även grunda sig på den nationella strategin för hållbar regional utveckling 2021 – 2030 och den partnerskapsöverenskommelse som träffats för grundläggande prioriteringar och strategiska val för alla strukturfondernas genomförande i Sverige. Varken den nationella strategin eller partnerskapsöverenskommelsen är i nuläget beslutade. Det svenska programförslaget ska slutligen formellt godkännas av EU-kommissionen innan genomförandet kan inledas. Därmed finns inte heller budget för det nya programmet ännu beslutad. I nuvarande programperiod har fördelningen av budget kopplat till de olika målområdena beslutats efter en nationellt fastställd fördelningsnyckel.

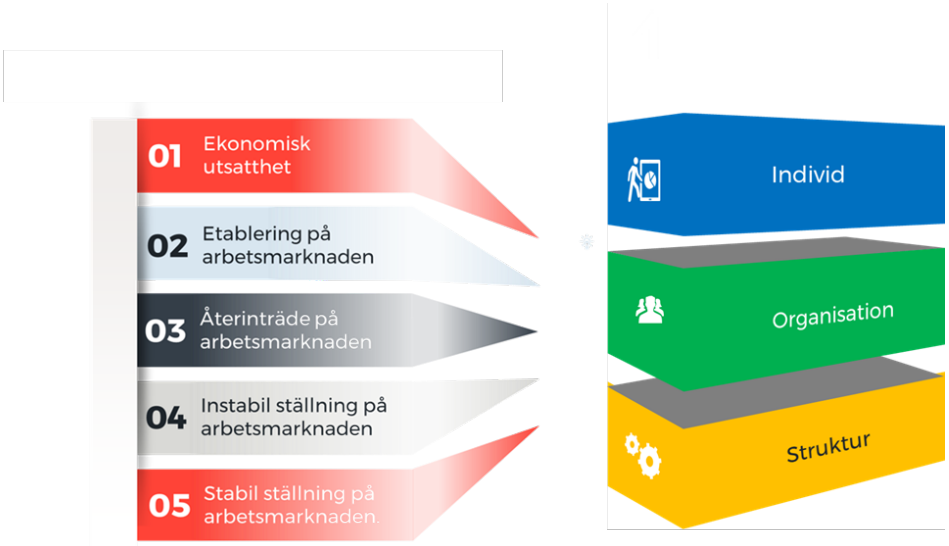
Jämfört med tidigare program (2014 – 2020) så finns flera nyheter i det nya Socialfondsprogrammet. En sådan är att programmets insatser riktas mot fem övergripande målområden, snarare än målgrupper. Detta ska göra det nya programmet mer flexibelt och tydligare styrt av behoven. De regionala handlingsplanerna omfattas också av dessa nyheter. De fem föreslagna målområdena framgår av figuren nedan.

Flera aktörer är viktiga för genomförandet av Socialfonden, inte minst har Arbetsförmedlingen en central roll. Arbetsförmedlingens pågående reformering kan komma påverka myndighetens roll i det kommande programmets genomförande.

Individernas utsatthet och ställning på arbetsmarknaden är den övergripande inriktningen för Socialfonden. Men som figuren nedan visar kan insatserna inom alla målområden adressera antingen individerna direkt, organisationerna på arbetsmarknaden eller de underliggande strukturerna i form av lagar, regler och relationer aktörerna emellan som påverkar arbetsmarknadernas funktionssätt.

[4] Svenska ESF-rådet (2019) Förslag till Nationellt program för Europeiska socialfonden 2021-2027.
[5] Svenska ESF-rådet (2019) Bakgrund till framtiden – En omvärldsanalys för ESF+ perioden 2021-2027.

Figur 1. Målområden och nivåer i Europeiska Socialfonden 2021–2027

En annan nyhet är det första målområdet: Ekonomisk utsatthet. Detta mål hanterades i tidigare programperiod genom FEAD – Fonden för ekonomiskt bistånd till dem som har det sämst ställt. I Svenska ESF-rådets omvärldsanalys beskrivs arbetet med att motverka ekonomisk utsatthet hittills varit ett viktigt men indirekt område för arbetsmarknadspolitiken. En mängd faktorer konstateras leda till att människor blir ekonomiskt utsatta och detta målområde öppnar för att inom ramen för Socialfonden arbeta bredare med att skapa förutsättningar för egenförsörjning.

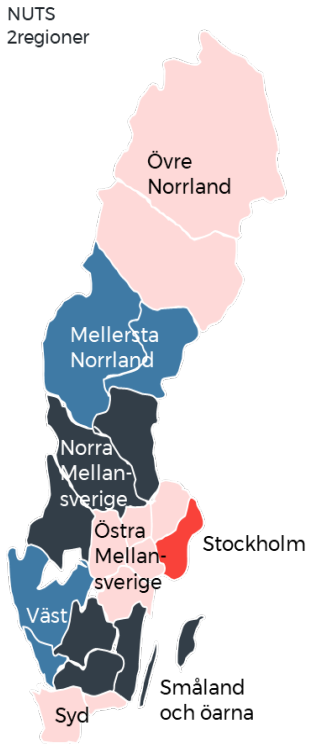
3. Förutsättningar för Stockholmsregionen

I detta avsnitt sammanfattas kort de utgångspunkter som legat till grund för avvägningar och prioriteringar i handlingsplanen. Stockholmsregionens handlingsplan omfattar till skillnad från andra regioners handlingsplaner endast ett län och en regionalt utvecklingsansvarig myndighet. Det är därför naturligt att koppla Stockholmsregionens övergripande regionala utvecklingsstrategi, RUFS 2050, till handlingsplanen för Socialfondens genomförande.

3.1 Utgångspunkter och mål

Stockholm skiljer sig från övriga landet såtillvida att NUTS2-regionen Stockholm, som handlingsplanen avser, endast omfattar ett län och därmed endast en regional utvecklingsstrategi[6]. Detta stärker förutsättningarna för en tydlig koppling mellan den regionala utvecklingsstrategin och Socialfondsprogrammets regionala handlingsplan.

Figur 2. Regioner för Socialfondens genomförande

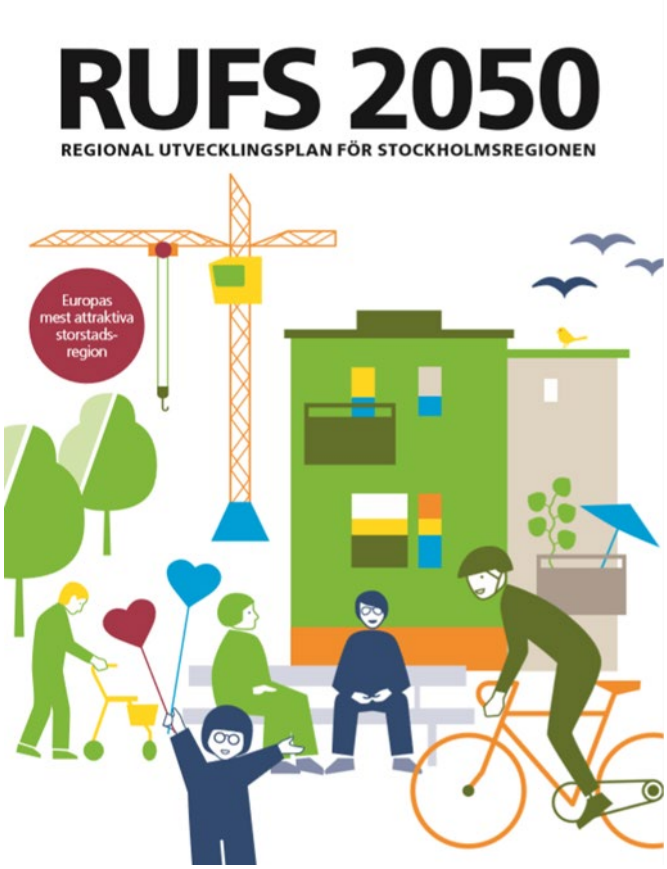

Förslaget till handlingsplan tar således tydligt avstamp i regionenens utvecklingsstrategi, RUFS 2050. Enligt riktlinjerna för det nya programmet har det även tagits fram en

[6] NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) är EU:s hierarkiska regionindelning. Syftet är att erhålla jämförbara områden vad avser till exempel yta och befolkningsstorlek i EU:s olika medlemsländer. NUTS används tex inom EU för statistikredovisning. I Sverige utgörs NUTS 1 av tre landsdelar, NUTS 2 av riksområden och NUTS 3 av län.

särskild regional socioekonomisk analys för Stockholm och för Socialfondsprogrammet[7]. Eftersom covid 19-pandemin redan fått, och fortsatt kan förväntas få, stora effekter på arbetsmarknaden har kompletterande analyser genomförts[8]. Socialfondsprogrammet är i sammanhanget ett viktigt verktyg för att hantera många av pandemins konsekvenser för regionens arbetsmarknad.

Figur 3. Handlingsplanen har sin grund i Stockholmsregionens utvecklingsstrategi RUFS 2050

En viktig utgångspunkt för RUFS 2050 är den övergripande visionen för Stockholmsregionen - att regionen år 2050 ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion. Visionen bryts sedan ned i fyra övergripande mål:

1. En tillgänglig region med god livsmiljö
2. En öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region
3. En ledande tillväxt och kunskapsregion
4. En resurseffektiv och resilient region utan klimatpåverkande utsläpp

[7] Se bilagor till handlingsplanen som förutom nämnda analyser innehåller en uppdaterad tabellsammanställning och figurer över socioekonomiska förhållande och inomregionala skillnader
[8] Se bilaga 1 och 2 till handlingsplanen.

Målen i RUFS 2050 ska nås genom insatser från många aktörer och med hjälp av många olika finansieringsverktyg, däribland Europeiska unionens struktur- och investeringsfonder (som Socialfonden). Socialfondens inriktning och resurser kan i princip användas för att nå alla dessa mål, men de är främst inriktade mot att nå målen om en öppen jämställd, jämlik och inkluderande region, samt om en ledande tillväxt och kunskapsregion (punkt två och tre i text ovan).

För målet om en öppen, jämställd, jämlik och inkluderande region finns i RUFS 2050 också flera specifika delmål som är relevanta för handlingsplanen:

1. Skillnaderna i förväntad medellivslängd mellan socioekonomiska grupper och kommuner ska minska.
2. Förvärvsfrekvensen ska vara väl över 80 procent för både kvinnor och män och gapet mellan inrikes- och utrikesfödda ska minska.
3. Andelen gymnasieelever som inom tre år fullföljer utbildningen och får en gymnasieexamen ska vara högre än 80 procent, och skillnaderna mellan gymnasieskolorna och länets olika kommuner ska minska.

För dessa delmål anges viktiga regionala prioriteringar i RUFS 2050 som regionens aktörer särskilt ska prioritera fram till 2026:

1. ta till vara kompetensen och underlätta matchningen på arbetsmarknaden.
2. nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet.
3. stärka förutsättningarna för alla barn och unga att gå vidare till studier och arbete.

Även dessa prioriteringar har direkt bäring på regionens arbete och vägval i relation till Socialfondsprogrammet och handlingsplanen.

I denna handlingsplan, liksom i RUFS 2050, ska ett förhållningssätt för hållbar utveckling tillämpas där människan är i centrum. De tre hållbarhetsperspektiven, det ekonomiska, det ekologiska och det sociala är ömsesidigt beroende av varandra. Genom kopplingen till RUFS 2050 får handlingsplanen också en koppling till Agenda 2030 och de globala målen då RUFS 2050 är det regionala genomförandet av Agenda 2030.

Handlingsplanen och genomförandet av Socialfonden ger möjligheter att adressera flera av målen i Agenda 2030, t.ex. mål 1 (ingen fattigdom), mål 3 (god hälsa och välbefinnande), mål 5 (jämställdhet), mål 8 (goda arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt), mål 10 (minskad ojämlikhet) och mål 11 (hållbara städer och samhällen).

Figur 4. Agenda 2030- FN:s 17 globala mål

RUFS 2050 anger också möjligheter till samordning exempelvis med Europeiska unionens Regionala utvecklingsfond (ERUF), både med det regionala programmet för Stockholm och med

hållbar stadsutveckling inom det nationella programmet för ERUF, liksom med Europeiska unionens Landsbygdsprogram. En samordning mellan Socialfonden och exempelvis ERUF kräver framför allt ett aktivt och strategiskt arbetssätt av aktörerna i regionen. Det kan handla om satsningar på hållbar stadsutveckling där grön omställning och klimatinvesteringar är prioriterade områden för ERUF, medan inkludering och social hållbarhet ställs i fokus för Socialfonden. Kompetensutveckling kopplat till smart specialisering är också ett prioriterat område för ERUF och därför bör om möjligt initiativ inom i fonderna samordnas. Även övrig fondsamverkan kan prövas under programperioden, exempelvis med Erasmus+, Kreativa Europa samt Horisont 2020.

3.2 Övergripande utmaningar och förutsättningar

I arbetet med planens framtagande har flera olika analyser genomförts. Här sammanfattar vi de viktigaste slutsatserna från dessa. Den socioekonomiska analysen[9] pekar bland annat på att:

- Stockholmsregionen i jämförelse med övriga landet har goda förutsättningar, framför allt genom hög tillväxt och en i grunden stark arbetsmarknad. Effekterna för regionens tillväxt och arbetsmarknad kopplat till covid-19 är dock större än för många andra regioner i landet.

- Det finns vissa grupper som har svårare att etablera sig och nå en stabil ställning på arbetsmarknaden, bland annat nyanlända personer, utomeuropeiskt födda personer, särskilt utomeuropeiskt födda kvinnor, personer med kort utbildning, personer med bristande kunskaper i svenska, personer som i olika grad lider av problem med ohälsa eller funktionsvariationer, eller personer som passar in i flera av dessa beskrivningar.

- Inom flera branscher utgör kompetensförsörjningen en utmaning och ibland ett tillväxthinder. Insatserna för utbildning och särskilt vuxnas lärande har inte kunnat möta denna utmaning.

- Stora och delvis ökande socioekonomiska skillnader finns mellan grupper, mellan bostadsområden och mellan kommuner.

Det är viktigt att följa och löpande utvärdera effekterna av covid-19 pandemin. Den särskilda analysen som har gjorts inför framtagandet av handlingsplanen med anledning av pandemin aktualiserar ytterligare behov att ta hänsyn till i utformningen av handlingsplanen, bland annat:

- En ökande arbetslöshet som i förlängningen riskerar att innebära ökad långtidsarbetslöshet utgör en stor utmaning. Det finns behov av effektiva insatser för att motverka att de som redan tidigare stod utanför arbetsmarknaden inte ska komma ännu längre ifrån den.

- Covid-19 pandemin kan komma att förstärka och snabba på andra strukturella förändringar (digitalisering, industrins och handelns omvandling, med mera) vilket ökar kraven på omställning inom branscher och yrken.

[9] För fördjupning hänvisas till bilagorna i handlingsplanen om socioekonomisk analys och kompletterande analys kopplat till covid19-pandemin. Men även till tabellbilagor med uppdaterade socioekonomiska variabler och uppgifter om inom regionala skillnader.

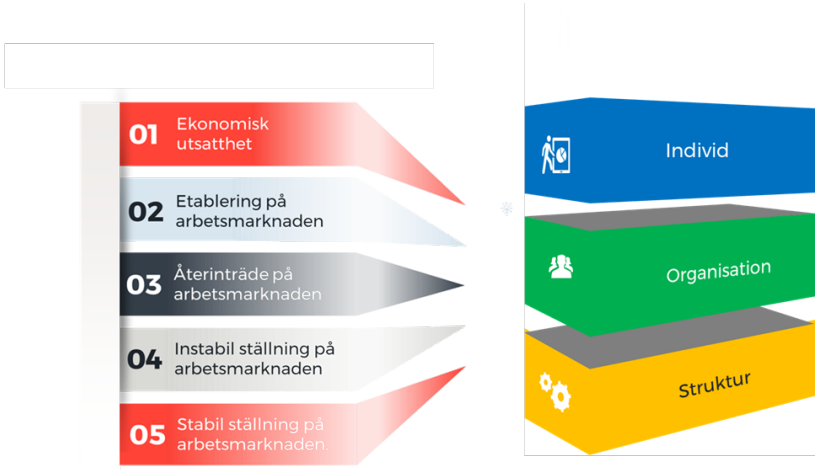
- Osäkerheten i näringsliv och arbetsmarknad kan förväntas vara stor under de kommande åren och det finns ett behov av att regionala och lokala aktörer blir mer agila och snabbare i att anpassa sina analyser och insatser till en föränderlig omvärld.

4. Förslag till regional inriktning

I detta avsnitt sammanfattas handlingsplanens inriktning för respektive målområde i termer av de viktigaste utmaningarna, exempel på målgrupper och nivåer att adressera, de viktigaste aktörerna för att genomföra olika initiativ, samt exempel på strategiska slutsatser för genomförandet. I handlingsplanens bilaga 5 ges en fördjupad bild, en vidare koppling till Svenska ESF-rådets nationella omvärldsanalys, det nationella programmet och de särskilda målen.

Socialfondens insatser i det programmet 2021-2027 ska styras mot fem målområden: Ekonomisk utsatthet, Etablering på arbetsmarknaden, Återinträde på arbetsmarknaden, Instabil ställning på arbetsmarknaden samt Stabil ställning på arbetsmarknaden enligt figuren nedan. Vidare gäller att programmets insatser i grunden syftar till att adressera individer, men att detta också kan nås genom insatser som riktar sig till de organisationer som ska stödja individerna och de strukturer som möjliggör ett livslångt lärande och en stärkt ställning på arbetsmarknaden.

Figur 5. De fem målområdena i Europeiska Socialfonden 2021–2027

Genomförandet inom Socialfonden kan i hög grad påverkas av Arbetsförmedlingens pågående reformering som noga bör följas så att insatser och möjliga aktörer kan anpassas till kommande förändringar. En god och nära samverkan mellan Arbetsförmedlingen, kommuner, Region Stockholm och andra aktörer bedöms vara central för genomförandet.

En bärande tanke med indelningen i målområden istället för målgrupper är enligt ESF-rådet att komma ifrån den inlåsning som ibland präglat tidigare program. Utgångspunkten för varje målområde är inte individernas ålder eller förutsättningar utan relationen mellan individer och arbetsmarknaden och de stöd som behövs för individerna liksom de strukturella hinder som kan tänkas hindra individernas ställning. De olika målområdena har också introducerats i kapitel 2.

4.1 Ekonomisk utsatthet

Inriktning

Analys: Regionen har generellt goda förutsättningar i form av en långsiktig stark tillväxt och en stark arbetsmarknad. Men regionen präglas också av stora strukturella skillnader mellan grupper av individer, kommuner och bostadsområden. Covid19-pandemin kan komma att öka dessa skillnader, och gör att socioekonomiskt svaga grupper riskerar ytterligare utsatthet (se även analys i bilaga 1 och 2). Inom detta målområde är fokus främst på att stärka de långsiktiga möjligheterna till egenförsörjning för den målgrupp som står längst ifrån arbetsmarknaden och ofta utanför arbetskraften. Genom detta målområde utökas Socialfondens möjligheter att arbeta långsiktigt och förebyggande i jämförelse med tidigare program.

Egenförsörjning genom de insatser som sker i ett tidsbegränsat projekt är inte alltid ett realistiskt mål för de målgrupper som är aktuella inom detta målområde. Ett viktigt kompletterande mål bör vara att långsiktigt stärka individerna och därmed deras framtida chanser till arbete eller annan egenförsörjning. Exempel på insatser kan vara sådana som påverkar samverkansstrukturerna mellan de aktörer som har ansvar för att ge individer stöd, men även insatser riktade mot individer som fokuserar på bättre hälsa, daglig rutin/sysselsättning, bryta isolering, ökad självkänsla, och så vidare. Utbildningsinsatser för de grupper som inte har slutfört grundskola eller gymnasiala studier är viktiga för att stärka förutsättsättningarna för etablering på arbetsmarknaden. Anpassade insatser bör utformas efter en analys av individers sammantagna livssituation och präglas av en helhetssyn.

Huvudsakliga målgrupper inom målområdet: Det finns ofta flera skäl till ekonomisk utsatthet. Nedan anges exempel på olika grupper av individer som enligt statistiken och kommuners erfarenheter löper stor risk för ekonomisk utsatthet på grund av att de står utanför arbetsmarknaden /eller arbetskraften[10]:

- Individer som av olika skäl är utanför arbetsmarknaden (och ofta utanför arbetskraften), särskilt utomeuropeiskt födda kvinnor och personer med funktionsvariation
- Utomeuropeiskt födda kvinnor
- Personer med funktionsvariation
- Personer med psykisk ohälsa, samt/eller tidigare missbruk och/eller kriminalitet.
- Individer med kort eller ingen utbildning, eller de med bristande kunskaper i svenska.
- Långvarigt arbetslösa, utförsäkrade (ibland benämnda som nollklassade)
- Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)
- Vissa boende i socioekonomiskt utsatta bostadsområden eller individer utan ordnad bostadssituation (utifrån den definition som finns i RUFS 2050)

Potentiella aktörer: Kommunerna, Storsthlm, Region Stockholm, myndigheter, samordningsförbund och civilsamhällets organisationer: Kontakt med målgrupperna sker oftast genom kommunernas individ- och familjeomsorger samt socialtjänst. Samordningen

[10] Personer i **arbetskraften** står till arbetsmarknadens förfogande och är primärt Arbetsförmedlingens ansvar. Personer som står utanför **arbetsmarknaden** kan vara både de som Arbetsförmedlingen ansvarar för, men också individer som Kommuner eller andra myndigheter har ansvar för.

mellan kommunernas olika verksamheter, regionens hälso- och sjukvård, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen är nyckeln till effektiva åtgärder. För att bryta utanförskap relaterat till arbetsmarknaden krävs långsiktiga och samordnade insatser från flera aktörer, vilket kräver en bred förankring.

Hälso- och sjukvården, men även samordningsförbunden, kan spela en viktig roll inom målområdet för att förbättra målgruppernas hälsa, men även bidra till att lyfta individer från ekonomisk svag ställning och ohälsa till etablering på arbetsmarknaden och förbättrad hälsa. Andra aktörer som kan vara viktiga att involvera i projektsatsningar är folkhögskolor, Polisen och Kriminalvården, civilsamhällets organisationer som bildningsförbunden, idrottsrörelsen, religiösa samfund samt sociala företag.

Slutsatser för genomförandet: Då resurserna i programmet är begränsade bör insatserna inom detta målområde särskilt riktas mot strukturell påverkan, såsom förändrade samverkansstrukturer mellan myndigheterna, för långsiktiga effekter. Individanpassning genom stärkt samverkan mellan myndigheterna bör också vara i fokus, liksom att insatser präglas av en holistisk syn på individernas hela livssituation. Det bör övervägas att rikta insatserna mot särskilt socioekonomiskt utsatta områden. Kvinnor födda utanför EU som står utanför arbetsmarknaden, samt unga som varken arbetar eller studerar kan vara prioriterade målgrupper.

Med fokus på strukturella förändringar behövs också ett perspektiv präglat av social innovation, som ger utrymme för ökad samverkan med universitet, högskolor och folkhögskolor inom området. Kommande utlysningar bör eftersöka väl förankrade samverkansprojekt med sikte mot implementering, det vill säga mot varaktiga strukturella förändringar som kan skapa långsiktig nytta för både målgruppen och samhället i stort. Utlysningarna bör här ge tillräckligt utrymme för de sökande att inkomma med genomarbetade och väl förankrade ansökningar som stärker möjligheterna till långsiktigt hållbara resultat och implementering av nya metoder. Det är i det sammanhanget viktigt att prioriteringsarbetet tydligt lyfter fram implementeringsförutsättningarna.

4.2 Etablering på arbetsmarknaden

Inriktning

Analys: Regionens starka arbetsmarknad har generellt inneburit att de som kvarstår i arbetslöshet i Stockholm ofta står särskilt långt från arbetsmarknaden (se även analys i bilaga 1 och 2). Covid19-pandemin försvårar ytterligare för denna målgrupp. Flera av de branscher som hittills blivit särskilt drabbade i covid19-pandemin är sådana där dessa målgrupper först kan etablera sig såsom inom handeln, hotell och restaurang och andra branscher kopplade till besöksnäringen, samt delar av servicesektorn. Erfarenheter från utvärderingar av tidigare ESF projekt visar att insatserna för de individer som ingår socialfondsprojekt behöver vara väl anpassade till en komplex problematik, och ibland individuellt utformade. En analys av individens hela livssituation bör ligga till grund för riktade insatser, som kan röra sig om att ge unga möjlighet till särskild vägledning/coachning, att slutföra sina gymnasiestudier, språkundervisning, kompletterande studier med språkundervisning i kombination med yrkesinriktad utbildning etc.

Insatser för etablering på arbetsmarknaden handlar inte enbart om att stärka och rusta den enskilda individen utan även om att höja kompetensen hos arbetsgivare och redan anställda. Erfarenheter visar att attitydpåverkande insatser och att undanröja hinder i arbetslivet kan bidra till

att utveckla arbetsplatser och ge flera individer möjligheter att delta i arbetslivet oavsett förutsättningar.

Huvudsakliga målgrupper inom målområdet: Målområdet handlar om att underlätta för etablering på svensk arbetsmarknad. Det finns många olika skäl till varför etableringen på arbetsmarknaden kan vara svår. Med en normalt sett stark arbetsmarknad i Stockholmsregionen är bedömningen att insatserna behöver koncentreras till dem som möter de största svårigheterna i etableringen, exempelvis de som:

- Har ingen eller liten erfarenhet från svensk arbetsmarknad.
- Har högst förgymnasial utbildning.
- Har någon funktionsvariation som innebär behov av särskild anpassning på arbetsplatsen för att möjliggöra arbete på hel eller deltid.
- Är födda utanför Europa, och individer som har bristfälliga kunskaper i svenska, särskilt kvinnor.
- Är unga eller vuxna mellan 55-64 år med svag arbetslivsanknytning.

Potentiella aktörer: Kommunerna och Arbetsförmedlingen är viktiga aktörer liksom olika utbildningsaktörer, Försäkringskassan, samordningsförbund och civilsamhällets organisationer: För insatser som vänder sig direkt till individerna är de viktigaste aktörerna Arbetsförmedlingen som har det arbetsmarknadspolitiska uppdraget och kommunerna genom sitt ansvar för exempelvis utbildningsinsatser och som till viss del kompletterar Arbetsförmedlingen med lokala arbetsmarknadsinsatser. Kommunerna har även ansvaret för utbildningen (inklusive vuxenutbildningen). Försäkringskassan och hälso- och sjukvården har dessutom viktiga uppgifter för målgruppen, liksom Storsthlm i sin roll att företräda kommuner kopplat till frågor om arbetsmarknad och vuxenutbildning. Civilsamhällets organisationer, folkhögskolor, sociala företag och andra aktörer inom ideell sektor har ofta stora möjligheter att stödja individernas utveckling och därför bör initiativ tas för att involvera dessa aktörer i genomförandet.

För insatser som vänder sig till organisationer och arbetsgivare kan även bransch och fackligaaktörer engageras, exempelvis för att kunna tillhandahålla praktikplatser och handledning., inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret. Region Stockholm har, inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret, här en tydlig roll som samordnande och stödjande aktör, exempelvis gentemot kommunerna och i relationen mellan kommunerna och de statliga myndigheterna.

Slutsatser för genomförandet: Insatserna behöver anpassas utifrån om de riktas direkt till individer eller är strukturpåverkande. Samverkan mellan aktörerna är ofta en central del i genomförandet, liksom att insatser präglas av en helhetssyn på individernas samlade förutsättningar[11]. Inriktning på utlysningar som tar sikte på de målgrupper som nämnts ovan, och särskilt de som i covid19-pandemin riskerar hamna ännu längre från arbetsmarknaden, kan vara möjliga. Kommande projekt kan kombinera flera av dessa målgrupper i vad som brukar beskrivas som ett intersektionellt perspektiv. Utlysningar kan också riktas till aktörer som kan motiveras att utveckla validering som verktyg för att exempelvis ta tillvara och översätta kompetens och meriter som utvecklats av utrikes födda i deras hemländer.

[11] I avsnitt (5.1 och 5.2) om utlysningar och styrande principer för prioriteringar beskrivs mer konkret vad som ska premieras.

I utlysningar och mobilisering av insatser är det en särskild utmaning att utveckla projekt som har en långsiktigt hållbar och systempåverkande karaktär. Tidigare erfarenheter från Socialfondens insatser har visat på svårigheter i detta avseende. Därför är det viktigt att insatserna och projekten tidigt inkluderar förutsättningarna till implementering så att det på sikt kan bli högre grad av systempåverkan. Vidare är det viktigt att sätta in etableringsfrämjande insatser tidigt, och att se främjande och förebyggande insatser till barn och unga som viktiga förutsättningar för att minska senare svårigheter med etablering på arbetsmarknaden.

4.3 Återinträde på arbetsmarknaden

Inriktning

Analys: Långtidsarbetslöshet som följs av Arbetsförmedlingen har länge varit relativt låg i Stockholm i relation till övriga regioner, men ökar nu som en effekt av covid19-pandemin. Långtidsarbetslöshet är särskilt kostsamt, både för individ och samhälle. Att motverka långtidsarbetslöshet är därför en viktig uppgift för Socialfonden. Möjligheter till karriärväxling för den äldre målgruppen är en viktig del i detta, liksom att främja utvecklingen av ett varierat utbud av individanpassade insatser, som kan handla om vägledning, coaching och olika slags utbildningsinsatser inom reguljära utbildningssystem.

En utmaning är att sätta in tidiga förebyggande insatser för att stärka individernas anställningsbarhet genom exempelvis kompetensutveckling, praktik eller rehabilitering. Inte minst kan insatser behöva genomföras för att stärka individers digitala kompetens för att möta ett föränderligt arbetsliv. För underlätta för utrikes föddas etablering i arbetslivet kan även insatser krävas för att utveckla handläggningstider för uppehållstillstånd och asylprövning. Ju längre tid som målgruppen är utan arbete eller annan sysselsättning, desto större risk för långtidsarbetslöshet.

Huvudsakliga målgrupper inom målområdet: Denna målgrupp kännetecknas av individer som har haft en tidigare erfarenhet av svensk arbetsmarknad men som av något skäl hamnat utanför. De som löper störst risk för långtidsarbetslöshet är samma grupper som exemplifierades i det tidigare målområdet Etablering på arbetsmarknaden, bland annat de som har en funktionsvariation som medför nedsatt arbetsförmåga. Att motverka långtidsarbetslöshet bland yngre bör alltid vara prioriterat, men covid19-pandemins effekter gör att även en äldre målgrupp kan komma ifråga för detta område.

Potentiella aktörer: Kommuner, utbildningsaktörerna, Region Stockholm, myndigheterna, arbetsmarknadens parter, civilsamhällets organisationer och samordningsförbunden: Många aktörer behöver engageras för att möta de ofta komplexa utmaningarna. Flexibla och individuellt behovsanpassade lösningar ställer krav på samverkan mellan organisationer. Det kan handla om förstärkt samverkan inom samordningsförbund, mellan Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommunerna, vård- och omsorg, företagshälsovård, civilsamhället och utbildningsaktörer eller den sociala ekonomin och inte minst insatser för arbetsgivare (anpassningar i arbetsmiljö, attityder, arbetstider, etc.). Flera av ovan nämnda organisationer är också centrala arbetsgivare och dessa kan vara aktuella också ur ett sådant perspektiv. Region Stockholm har en nyckelroll i ansvaret att samordna andra aktörer, både på lokal, regional och nationell nivå även kopplat till kompetensförsörjningsfrågor.

Slutsatser för genomförandet: Insatserna behöver anpassas utifrån om de riktas till individer eller är strukturpåverkande. Samverkan mellan aktörerna är en central del i genomförandet. Individinsatser behöver kombineras med insatser för att skapa förutsättningar hos arbetsgivare att ta emot dessa individer vid återinträdet på arbetsmarknaden, samt samordning mellan flertalet aktörer kring kompetensutveckling. Även vård och omsorg samt civilsamhället och aktörer inom folkbildningen är betydelsefulla mottagande organisationer i insatser för den aktuella målgruppen.

Särskilt fokus kan behövas för grupperna unga och äldre, som normalt skulle ha kommit tillbaka till arbetsmarknaden men som på grund av covid19-pandemin har svårt att få ett nytt jobb. I hög grad anpassade och tidiga insatser riktade till målgruppen bör vara prioriterade på individnivån. Eftersom målgrupper kan ha en sammansatt problematik behöver insatser föregås av en analys som utgår ifrån ett helhetsperspektiv på individen. I övrigt är bedömningen att målgrupperna kommer att kunna variera över tid, beroende på arbetsmarknadens utveckling efter covid19-pandemin. Utlysningarna behöver därför vara flexibla över tid.

Andra aspekter för genomförandet är hur insatser för målgrupperna skapas som kan vara systemförändrande. Framgångsrika individinriktade insatser är kostsamma. Utlysningarna bör därför ägna särskild kraft åt att utveckla effektiva *och* finansiellt hållbara insatser där förankringen för införande i ordinarie strukturer är tydlig och möjlig.

4.4 Instabil ställning på arbetsmarknaden

Inriktning

Analys: Strukturella förändringar på arbetsmarknaden har inneburit att andelen i osäkra anställningar har ökat. Covid19-pandemin och andra strukturella förändringar kommer ytterligare att påverka många branscher under de kommande åren. Detta har drabbat och fortsätter att drabba de som har en svag ställning på arbetsmarknaden. Det finns utmaningar i att göra karriärväxling och möjligheter till omställning för yrkesverksamma mer tillgängliga, effektiva och attraktiva samt att tillhandahålla ett livslångt lärande för de med osäkra arbetsförhållanden.

Här finns också en koppling mellan möjligheten till en stabil ställning på arbetsmarknaden och hälsan. Med en mer stabil ställning på arbetsmarknaden minskar risken för ohälsa. Insatsernas fokus inom Socialfonden ska främst riktas mot individer eller arbetsgivare, men här tydliggörs även behovet av att fokusera på preventiva, effektiviserande och systemförstärkande insatser.

Huvudsakliga målgrupper inom målområdet: Utöver de grupper som tidigare identifierats i andra målområden som svaga lyfts här fram grupperna unga vuxna, som ofta kan vara hänvisade till jobb präglade av osäkra anställningsformer, samt gruppen äldre (55+), som kan ha en svagare ställning genom att de branscher och yrken de finns inom är utsatta för olika former av strukturell omvandling. Vissa anställda i branscher (delar av besöksnäring, kulturella och kreativa näringar, transporter, fastigheter, med flera) och områden (till exempel Arlanda) som drabbats av effekterna från covid19-pandemin är särskilt utsatta. Även andra yrkesgrupper med korta och osäkra uppdrag eller anställningsformer som på andra sätt skapar otrygga villkor ingår i målgruppen för de som har en instabil ställning på arbetsmarknaden.

Potentiella aktörer: Myndigheter, företag, arbetsmarknadens parter, utbildningsanordnare och kommuner: Inom området kan flera aktörer ha en central roll beroende på typen av insats. Det kan röra sig om insatser som erbjuds inom arbetsmarknadsutbildningar,

den kommunala vuxenutbildningen, yrkeshögskolor, högre utbildning eller inom den privata utbildningsmarknaden. Även folkhögskolor, studieförbund och civilsamhälle är potentiella aktörer inom målområdet. Arbetsgivare, de fackliga aktörerna, andra bransch- och intresseorganisationer kan också ha en viktig roll för att stimulera och organisera ett lärande i arbetet som kan stärka målgrupper med instabil ställning på arbetsmarknaden.

Organisationer som arbetar med att främja individuell och organisatorisk omvandling behöver också delta. Det handlar om Trygghetsrådet, arbetsmarknadens parter, med flera. Här finns även en viktig roll för offentliga aktörer, som exempelvis kommunerna, Storsthlm och Region Stockholm som ansvarar för den övergripande samordningen vad gäller kompetensförsörjningsfrågorna. En generell utmaning för Socialfonden, som kanske särskilt synliggörs inom detta målområde, är att få in fler potentiella aktörer som kan motiveras att driva eller delta i olika projektinitiativ.

Slutsatser för genomförandet: Inom detta område bör ansvaret för genomförandet kunna fördelas på flera olika parter. En inbyggd svårighet är att nå flera av de möjliga målgrupperna inom detta område, som per definition saknar fasta anställningar och ofta kan vara fackligt oorganiserade. Att arbeta med strukturer är därför en viktig del i genomförandet. En slutsats handlar om att bygga mer snabbfotade, agila och inte minst tillgängliga strukturer för vuxnas lärande. Det kan handla om att utveckla ett mer flexibelt och anpassat utbildningsutbud som svarar bättre mot arbetsgivares efterfrågan på kompetens och som möter individernas behov av en stabil ställning på arbetsmarknaden.

Insatser på struktur- och individnivå kan också innebära att utveckla validering som verktyg för att snabba upp vägen genom utbildning och till jobb. En ambition bör vara att motivera arbetsmarknadens parter att tillsammans med utbildnings- och kompetensutvecklingsaktörerna initiera och driva kompetensutvecklings-, omställnings- och valideringsinsatser för målgruppen.

4.5 Stabil ställning på arbetsmarknaden

Inriktning

Analys: Covid19-pandemin kommer i samspel med andra strukturella förändringar att påverka många branscher och yrken under programperioden, inte minst kopplat till ökad digitalisering och automatisering. Tidigare bristyrken visar nu på övertalighet, medan nya bristyrken uppstår. I många sedan tidigare kända bristyrken, till exempel inom vård och omsorg, ökar också kraven på kompetens och vidareutbildning som en följd av covid19-pandemin. Detta betyder att utmaningarna kan förväntas öka, även för den som idag kan sägas ha en stabil ställning på arbetsmarknaden.

I likhet med föregående tematiska målområde är en utmaning att tillgängligheten till utbildning och kompetensutveckling varierar. Stödet bör därför fokuseras till individer som finns i organisationer med begränsade resurser att själva organisera kompetensutveckling och till de fall där kompetensutvecklingen inte fungerar idag. Ett exempel kan vara små och medelstora företag, som står för en betydande del av den totala sysselsättningen. I just dessa företag kan det finnas mycket att vinna på om bättre förutsättningar kan ges för exempelvis omvärldsanalys, utvecklingen av nya affärsmodeller och sätt att stimulera det individuella och organisatoriska lärandet. Andra behov handlar om att generellt stödja kompetensförsörjningen i regionen, öka attraktionen till bristyrkesutbildningar och att bredda rekryteringsutbudet. Särskild uppmärksamhet

bör ägnas åt att bryta mönster av könsstereotypa yrkesval, genom strategiskt arbete med jämställdhet och icke-diskriminering, inte minst hos utbildningsanordnare och i de mottagande branscherna.

Huvudsakliga målgrupper inom målområdet: Anställda i alla typer av organisationer kan ha behov av insatser kopplade till ett livslångt lärande. De exempel som lämnas nedan ska därför ses som exempel på individer i fokus för detta målområde:

- Individer som finns hos mindre arbetsgivare som kan ha begränsade resurser eller möjligheter att erbjuda kompetensutveckling eller lärande på arbetsplatsen
- Individer i anställningar där insatser för kompetensutveckling och lärande av tradition är begränsade
- Individer i branscher med monotona/rationaliserbara arbetsuppgifter (lager, administration, produktion med flera)
- Individer som behöver kompetensutvecklas givet en snabb teknisk utveckling, digitalisering, automatisering, och så vidare
- Individer i branscher med brist på mångfald och/eller könssegregerade branscher

På strukturnivån handlar detta målområde om utvecklingen av systemen för livslångt lärande, med särskilt fokus på personer i anställning.

Potentiella aktörer: Region Stockholm, företag, arbetsmarknadens parter, kommunerna och utbildningsanordnare: Flera aktörer är aktuella för att kunna genomföra insatser i detta målområde. Aktörerna varierar beroende på om fokus för insatserna ligger på individ-, organisations- eller strukturnivån.

Sammantaget är de viktigaste aktörerna privata och offentliga arbetsgivare, med särskilt fokus på branscher och yrken utsatta för ett starkt förändringstryck eller kompetensförsörjningsutmaningar, men även branschorganisationer, fackliga organisationer och nätverk med anknytning till ovan nämnda utmaningar. Så kallade paraplyorganisationer eller arbetsgivarorganisationer kopplade till civilsamhället kan också vara viktiga aktörer för att tillhandahålla kompetensutveckling för organisationernas medlemmar.

Vidare är aktörer med olika uppdrag inom kompetensutveckling viktiga, såsom, utbildningsanordnare med särskilt fokus på vuxnas lärande. Exempel på regionala aktörer bland myndigheter som generellt har centrala roller i genomförandet eller för mobilisering är Länsstyrelsen, Försäkringskassan, universitet och högskolor, Storsthlm och Arbetsförmedlingen, där de sistnämnda inom detta målområde har en särskild koppling till utvecklingen av vuxnas lärande. Region Stockholm har ett övergripande regionalt ansvar för kompetensförsörjningsfrågor när det gäller samordning av statliga, regionala och lokala aktörer som har olika slags ansvar för vuxnas lärande.

Slutsatser för genomförandet: Genomförandet behöver drivas på individ- och organisationsnivån samt på en strukturell nivå. En viktig slutsats är att uppdraget i princip handlar om att stödja uppbyggnaden av mer snabbfotade, agila och tillgängliga strukturer för vuxnas lärande, exempelvis system och en utvecklad praktik för validering som kan stödja ett livslångt lärande. Såväl myndigheternas analyser och stödstrukturer liksom näringslivet och arbetsmarknadens parter behöver involveras för att utveckla bra underlag för dialog om att anpassa utbildningsinsatser till den regionala arbetsmarknadens behov. Region Stockholm har en särskild roll för att ta fram och sammanställa sådana underlag. På individnivå kan utbildnings- och

kompetensutvecklingsinsatser riktas mot individer anställda i branscher och yrken som kännetecknas av snabb teknisk omvandling. Inte minst bör små och medelstora företag involveras i sådana insatser.

När det gäller individ- och organisationsnivån bör fokus vara att identifiera och motivera arbetsmarknadens parter att tillsammans med utbildnings- och kompetensutvecklingsaktörerna initiera och driva kompetensutvecklingsinsatser, både riktade till individer och till företag och arbetsgivare. Det kan handla om insatser riktade till ledningsfunktioner i företag som har behov av rekrytering eller annan utveckling, i riktning mot exempelvis inkluderande bemötande, ledarskap eller breddad rekrytering.

5. Utlysning, principer för prioriteringar och uppföljning

Genomförandet av Socialfondsprogrammet sker i form av utlysningar där flera projektansökningar samlas för en gemensam bedömning och prioritering. Handlingsplanen innehåller en preliminär plan för de närmaste utlysningarna och som i enlighet med intentionerna om en ökad flexibilitet ger förslag på insatser som inom en och samma utlysning kan riktas till flera målgrupper och aktörer i de olika målområdena. Som visats är det viktigt att planeringen kan möta en ibland snabb förändrad utveckling i samhället, inte minst mot bakgrund av den osäkerhet som skapats av covid19-pandemin. I avsnittet ges förslag på vilka tre utlysningar som skulle kunna inleda genomförandet av handlingsplanen, samt förslag till styrande principer för Strukturfondsparterskapets prioriteringar av projekt.

Handlingsplanen ska följas upp löpande under programmets genomförande. Uppföljningen föreslås ske i samverkan med Svenska ESF-rådet, Strukturfondsparterskapet och Region Stockholm. Parterna kommer även överens om vilka delar av handlingsplanen som ska följas upp, exempelvis förslag till inriktning på utlysningar och principer för prioriteringar av projekt. Uppföljningen bör också involvera flera regionala och lokala intressenter.

5.1 Förslag på utlysningar

I slutet av programperioden 2014-2020 har utlysningar gjorts av förstudier som bland annat syftar till att ge en grund för kommande utlysningar och projekt i den nya programperioden och därför bör således de inledande utlysningarna ta hänsyn till detta. Det förslag som ges nedan avser de första utlysningarna under programperioden och grundar sig på analysen i handlingsplanen. De första utlysningarna kommer därför inte att vara heltäckande i förhållande till alla de insatser som ovan föreslagits genomföras under hela programperioden. De tidsmässigt första utlysningarna i det nya programmet föreslås vara:

Utlysning 1: Återstarta Stockholmsregionen

Utlysningen syftar till att bidra till återstarten av Stockholmsregionens arbetsmarknad efter covid19-pandemin:

- Insatser för grupper långt från arbetsmarknaden, som till följd av covid19-pandemin upplevt större utmaningar att få arbete eller att komma närmare arbetsmarknaden, exempelvis unga och personer med funktionsnedsättningar.

- Utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser riktade till anställda i eller tidigare anställda i yrken i särskilt drabbade branscher.

Utlysning 2: Bygg ihop Stockholmsregionen

Utlysningen syftar till att adressera de utanförskapsutmaningar som präglar vissa av länets bostadsområden och kommuner i högre grad än andra och som redovisas i den socioekonomiska analysen. Utlysningen välkomnar projekt som riktar sig till målgrupper eller organisationer i särskilt utsatta bostadsområden och kommuner.

- Insatser för att förbättra mäns och kvinnors förutsättningar till arbete och egenförsörjning i bostadsområden och kommuner med större ekonomisk utsatthet.

- Insatser för kvinnor födda utanför Europeiska unionen och som står utanför arbetsmarknaden.

- Insatser för snabbare etablering på svensk arbetsmarknad med hänsyn tagen för kvinnor och mäns olika förutsättningar i bostadsområden och kommuner med större ekonomisk utsatthet.

- Insatser för kompetensutveckling med hänsyn tagen för män och kvinnors olika förutsättningar i bostadsområden och kommuner med större ekonomisk utsatthet med en instabil ställning på arbetsmarknaden.

- Insatser som anknyter till Europeiska regionalfondens (ERUF) insatser för hållbar stadsutveckling eller annan strukturfond och som bidrar till att genomföra Socialfonden.

Utlysning 3: Ett effektivare system för kompetensutveckling och kompetensförsörjning i Stockholmsregionen

Utlysningen fokuserar på organisations- och systemnivåer. Syftet är att efter covid19-pandemin och en förväntat fortsatt snabb strukturell omvandling till följd av automatisering och digitalisering bidra till att bygga upp ett snabbare och mer effektivt system för kompetensförsörjning och vuxnas lärande i regionen. Exempelvis system och en utvecklad praktik för validering som innebär en snabbare väg genom utbildning till jobb och på så sätt stödja ett livslångt lärande. Flera målgrupper och aktörer, utöver de som verkar för vuxnas lärande, kan adresseras i utlysningen såsom unga, personer med funktionsnedsättningar, samordningsförbund, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, civilsamhällets organisationer med flera.

Utlysningen bör omfatta samordnade insatser för en utvecklad regional struktur för analys, dialog, anpassning av utbildningsinsatser till den regionala arbetsmarknadens behov och en gemensam kvalitetsutveckling av insatser för livslångt lärande.

5.2 Styrande principer för Strukturfondspartnerskapets prioriteringsarbete

Här presenteras förslag till styrande principer för Strukturfondspartnerskapets prioriteringsarbete av projekt. Arbetet i Strukturfondsparterskapet regleras i lag[12]. Principerna skall komplettera den bedömning av projekten som görs av Svenska ESF-rådet utifrån det nationella programmet, exempelvis bedömer myndigheten uppfyllande av grundläggande krav och villkor, styrning mot programmålen eller integrering av horisontella principer som bland annat omfattar jämställdhet mellan män och kvinnor.

Principerna ska alltså tillämpas *efter* Svenska ESF-rådets beredning av projekten enligt programmets mål, regelverk, aktuell utlysning, och ska vägleda Strukturfondspartnerskapets arbete med att göra en inbördes prioritering bland godkända projekt, exempelvis i fallet att de sökta

[12] Lag (2007:459) om strukturfondspartnerskap.

resurserna överstiger de som utlysts. Viktigt att notera är att principerna inte ska tolkas som definitiva kriterier, dvs. ett enskilt projekt behöver inte möta samtliga principer för att kunna bli godkänt för finansiering. Principerna ska bidra till att de godkända projekten sammantaget bidrar till ett genomförande av ESF+ i Stockholmsregionen. Vilken vikt partnerskapet bör fästa vid vissa enskilda principer kan också komma att variera beroende på inriktningen för utlysningen och vilka av de tematiska målområdena som adresseras.

Styrande principer för Strukturfondspartnerskapets prioriteringsarbete

De principer som presenteras är av två typer. De tre första handlar om hur strukturfondspartnerskapet kan prioritera för att säkerställa största möjliga mervärde från projekten. Syftet med dessa principer, som är giltiga för de flesta utlysningar, är att Socialfondens resurser ska användas så effektivt som möjligt i relation till övriga lokala, regionala och nationella resurser. De två sista principerna, som kan variera beroende på utlysning, har som syfte att tydliggöra Socialfondens roll för regionens framtida utveckling och för att lyfta de prioriteringar som ges uttryck för i RUFS 2050.

- Projekt som är dokumenterat väl förankrade hos samtliga medverkande projektparter.

Erfarenheten visar att förankringen av projekten utanför projektägaren ofta är svag, vilket medför att projektens effekter försämras. Strukturfondspartnerskapet bör i sin bedömning så långt som möjligt väga in hur väl förankrade projekten är hos andra parter än projektägaren. Här är det möjligt för strukturfondspartnerskapet att stödja sin prioritering på den bedömning av förankringens styrka som görs genom Svenska ESF-rådets beredning och bedömningen av t.ex. genomförandeplanens styrka och tydlighet. Denna princip är särskilt viktig i projekt där implementeringen av projektresultaten kräver flera aktörers nära samverkan.

- Projekt som syftar till långsiktig struktur- och systempåverkan på antingen lokal, regional eller nationell nivå

Erfarenheten visar att många goda projektresultat inte tas om hand och att effekten från projekten därmed blir kortvarig. Ibland försvåras insatserna av nationella, regionala eller lokala system som kan försvåra informationsutbytet och/eller samarbete kring en specifik målgrupp.

Strukturfondspartnerskapet bör prioritera sådana projekt som har strukturpåverkan som huvudsakligt syfte och projekt där det finns en tydlig, realistisk och väl förankrad implementeringsplan. Vidare bör projekt som har en tydlig och uttalad ambition om att utvinna lärdomar och sprida kunskap om systembrister prioriteras för att förändra och skapa mer ändamålsenliga system och strukturer.

- Projekt där komplementariteten i förhållande till andra resurser är som störst.

Många av insatserna inom Socialfondsprogrammet kan också finansieras på andra sätt, exempelvis genom ordinarie resurser (exempelvis kompetensutveckling i lönsamma företag) eller genom andra projektbidrag till kommunerna, bidrag från Skolverket, Delegationen mot segregation (Delmos), med flera. Strukturfondspartnerskapet bör prioritera projekt som kan visa att de utrett och prövat möjligheterna till annan finansiering och kan motivera varför Socialfonden är den lämpligaste/ enda möjliga finansieringen.

- Projekt som särskilt adresserar socioekonomiskt utsatta områden.

Den socioekonomiska analysen visar på stora skillnader mellan regionens kommuner och områden. Det finns därför anledning att i såväl särskilda utlysningar som i en allmän prioriteringsprincip särskilt lyfta fram sådana områden. Strukturfondspartnerskapet bör därför prioritera projekt som omfattar insatser i eller för socioekonomiskt utsatta bostadsområden eller på andra sätt adresserar socioekonomiska skillnader.

- Projekt som tydligt bidrar till att långsiktigt stärka Stockholmsregionens internationella konkurrenskraft och attraktionskraft.

I RUFS 2050 är Stockholmsregionensregionens internationella konkurrens- och attraktionskraft ett övergripande mål. Även ett program som adresserar grupper som står utanför eller har en instabil ställning på arbetsmarknaden bör adressera detta mål. Det kan ske genom att prioritera insatser som riktar sig till regionens nyckelindustrier eller andra näringar som ses som avgörande för regionens internationella konkurrenskraft (exempelvis anställda i företag inom läkemedel-, industri- och fordonsbranscher, anställda vid Arlanda flygplats eller färjeterminaler och hamnar). Strukturfondspartnerskapet bör därför prioritera projekt som kan stödja Stockholmsregionen som en konkurrenskraftig och attraktiv europeisk region.

6. Processen för framtagandet och genomförande av handlingsplanen

6.1 Framtagandet av handlingsplanen

Region Stockholm har i framtagandet av handlingsplanen fört dialog med en bredd av länets intressenter inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret. Det regionala utvecklingsansvaret innebär bland annat att *”utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling och samordna insatser för genomförandet av strategin”* och *”utföra uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram”*[13].

En socioekonomisk analys som legat till grund för handlingsplanen har tagits fram av Region Stockholm hösten 2019. Denna har under sommaren 2020 kompletterats med särskilda analyser kopplade till effekterna av covid19-pandemin. Därtill har uppdaterad statistik tagits fram som beskriver socioekonomiska variabler och inom regionala skillnader.

Under augusti-oktober 2020 har Region Stockholm haft dialog med en rad olika regionala intressenter. Exempelvis har följande insatser genomförts:

- En formell inbjudan på ledningsnivå gick ut till samtliga kommuner och övriga intressenter att inkomma med skriftliga inspel inför framtagandet av handlingsplanen, samt att ingå en extern referensgrupp
- Referensgruppen bestod av ABF, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, KTH, Länsstyrelsen, Region Stockholm, Konstnärliga & Litterära Yrkesutövares samarbetsorganisation KLYS, Kulturens Bildningsverksamhet, LO, Strukturfondsparterskapets sekretariat och ordförande, Svenska ESF-rådet, Svenskt Näringsliv, Storsthlm, Stockholms universitet och Tillväxtverket, samt företrädare för Danderyd, Nynäshamn, Sigtuna, Stockholms stad, Täby, Vallentuna och Österåker (företräder 6 kommuner i nordost).
- Information och dialog i befintliga forum såsom nätverk för kommundirektörer i regionen, nätverk för kommunala EU-samordnare, politiska nämnder och beredning på regional nivå.
- Fem informations- och dialogworkshops med representanter från kommuner, universitet och högskola, civilsamhälle och arbetsmarknadens parter.
- Dialog med företrädare för Svenska ESF-rådet i Stockholm och Strukturfondsparterskapet.
- Dialog och utbyte med andra regioner i Sverige och särskilda analysseminarier som Svenska ESF-rådet arrangerat.
- Remissförfarande 26 oktober till 16 november 2020 till alla kommuner samt övriga centrala intressenter i regionen. Alla kommuner och medverkande i referensgruppen gavs också i september möjlighet att inkomma med skriftliga inspel inför framtagandet av handlingsplanen.

Det förankringsarbete som gjorts för att ta fram handlingsplanen ligger också till grund för det mer långsiktiga arbetet att tillsammans med intressenter i regionen fortsätta en dialog om de möjligheter och utmaningar som finns för genomförandet av Socialfonden.

[13] Lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630) gäller för samtliga landsting i Sverige samt Gotlands kommun från den 1 januari 2019

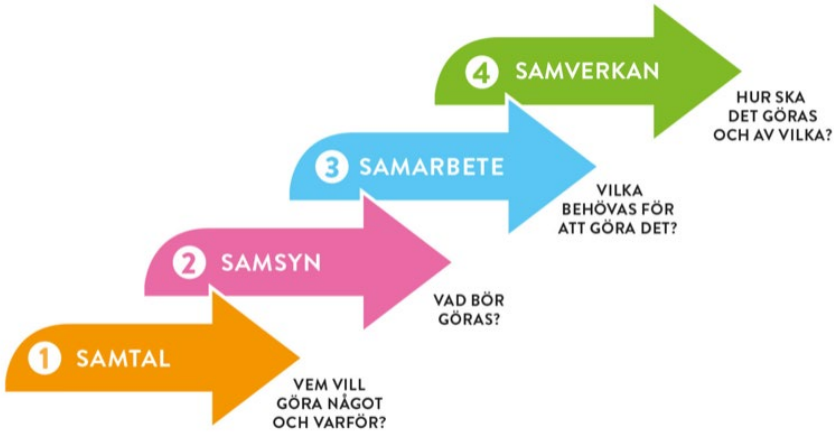
6.2 Ansvar för genomförandet av handlingsplanen

Handlingsplanen ska användas av Svenska ESF-rådet och Strukturfondsparterskapet i Stockholms län i genomförandet av Socialfonden i regionen. Handlingsplanens genomförande är dock beroende av en bred samverkan och engagemang lokalt och regionalt för regionens samlade utveckling. I Stockholmsregionen har en sådan samverkan och engagemang i tidigare programperiod exempelvis skett inom det som benämns som ”Stockholmsmodellen”.

Handlingsplanen är ett underlag för fortsatt dialog och samverkan mellan offentliga, privata och ideella aktörer på kommunal, regional och även statlig nivå om hur insatserna ska genomföras och prioriteras. Genomförandet ska präglas av samverkan och engagemang för regionens hållbara utveckling.

Aktörer har såväl möjligheter som ansvar att bidra till förverkligande av handlingsplanen och det innebär både utmaningar och möjligheter i att prioritera och samverka för att utveckla arbetsmarknaden, kompetensförsörjningen och integrationen. Samverkanstrappan, som visas i figuren nedan, är ett verktyg som kan vägleda regionens aktörer för att utveckla hållbara initiativ i linje med Socialfondens målsättningar och de lokala och regionala prioriteringarna.

Figur 6. Samverkanstrappan

I processen med framtagandet av handlingsplanen har ett tydligt behov av regional samordning lyfts fram för att föra vidare frågor kring de utmaningar som regionen har kopplat till kompetensförsörjning, arbetsmarknad och integration. Det är viktigt att utgå från de samverkansstrukturer och processer som redan är etablerade, för att undvika dubbelarbete och ta tillvara den breda kompetens som idag finns hos olika aktörer i regionen.

Region Stockholm samordnar det regionala utvecklingsarbetet i Stockholms län och ska bidra till utveckling av dialog och samverkansformer. Ett arbetssätt, som också anknyter till samverkanstrappan, är bildandet av den regionala kompetensplattformen i Stockholms län, Kompetensarena Stockholm och inrättandet av Stockholmsregionens Kompetensråd. Denna arena med tillhörande råd etableras nu med en bred sammansättning av representanter från Region Stockholm, Storsthlm, Länsstyrelsen, nationella myndigheter, utbildningsanordnare, näringslivet och arbetsmarknadens parter.

Tillsammans med Strukturfondsparterskapet är denna arena en viktig plattform för att följa upp, initiera och genomföra insatser inom Socialfonden som kan leda till att länets kompetens tas tillvara och att matchningen på arbetsmarknaden förbättras. Inte minst kan det gälla det pågående arbetet med att bygga upp regionala branschspecifika kompetensråd där huvudmän för utbildning tillsammans med branscher, fackliga organisationer och arbetsgivare ges tillfälle att komma överens om gemensamma insatser för att stärka Stockholmsregionens arbetsmarknad.

Som framgår av handlingsplanen är ansvar för genomförande och prioriteringar delat mellan regionala aktörer, såsom kommuner, offentliga myndigheter på lokal, regional och nationell nivå, akademi, bransch- och idéburna organisationer, företag, med flera. Aktörerna har olika uppdrag, mandat och resurser och därför är det avgörande med samverkan mellan flera nivåer och över olika sektorer i genomförandet av Socialfonden.

Bilagor

Bilaga 1: Socioekonomisk analys för Stockholmsregionen (separat pdf)

Bilaga 2: Kompletterande analys corona- epidemi (separat pdf)

Bilaga 3: Tabeller. Socioekonomiska variabler (separat pdf)

Bilaga 4: Tabeller och figurer. Inomregionala skillnader (separat pdf)

Bilaga 5. Fördjupad regional bild av utmaningar och inriktning i fem tematiska målområden (separat pdf)

Regionledningskontoret

REMISSREDOVISNING
2020-11-17

RS 2020-0781

Remissredovisning

förslag till Stockholmsregionens regionala handlingsplan för Europeiska Socialfonden 2021–2027

1. Inledning

Den här remissredovisningen har gjorts i samarbete med Tillväxt- och regionplaneförvaltningen.

Förslaget till regional handlingsplan för Europeiska Socialfonden för programperioden 2021 – 2027 i Stockholms län skickades ut på remiss under perioden 26 oktober till och med den 16 november till totalt 78 mottagare. Dessa var bland annat länets kommuner, organisationer, myndigheter och lärosäten.

Totalt inkom 26 svar varav 6 aktörer valde att avstå från att besvara remissen, och 47 har inte avlämnat något svar alls, se tabell. Tre remissinstanser hänvisade till att de lämnade skriftliga synpunkter i oktober.

Aktörer som erbjöds inkomma med remissvar:

	Organisation	**Inkommit** **Avstår** **Ej svarat**
1	Handelshögskolan i Stockholm	Ej svarat
2	Karolinska institutet	Inkommit
3	Kungliga tekniska högskolan	Inkommit
4	Stockholms universitet	Inkommit – inga synpunkter
5	Södertörns högskola	Inkommit
6	ABF	Ej svarat
7	Byggföretagen	Ej svarat
8	Almi Företagspartner	Ej svarat
9	Almi Invest Stockholm	Ej svarat
10	Almi Stockholm Södermalm	Ej svarat
11	EIT Digital	Ej svarat
12	Folkbildningsrådet	Inkommit (inga synpunkter - skickat vidare t Sthlm läns Bildningsförbund
13	Sveriges Folkhögskolor	Ej svarat
14	Stockholms Läns Bildningsförbund	Inkommit
15	Företagarna i Stockholms län	Ej svarat
16	Handelskammaren Stockholm	Ej svarat
17	KLYS	Inkommit
18	KTH Holding	Ej svarat
19	Mälardalsrådet	Ej svarat
20	Nyföretagarcentrum Sv AB	Ej svarat
21	RISE (Research Institute of Sweden)	Ej svarat

22	Rådet för Europeiska Socialfonden i Stockholm	Avstår
23	Stockholm Business Region	Ej svarat
24	Stockholm Innovation & Growth (Sting)	Ej svarat
25	StorSTHLM	Inkommit
26	Svenskt Näringsliv, Stockholmsregionen	Ej svarat
27	Södertälje Science park	Ej svarat
28	LO-distriktet Stockholm	Inkommit
29	SACO	Ej svarat
30	TCO	Ej svarat
31	Arbetsförmedlingen	Inkommit
32	Boverket	Ej svarat
33	Myndigheten för digital förvaltning	Ej svarat
34	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Ej svarat
35	Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	Ej svarat
36	Myndigheten för yrkeshögskolan	Inkommit – inga synpunkter
37	Naturvårdsverket	Ej svarat
38	Post- och telestyrelsen	Ej svarat
39	Riksantikvarieämbetet	Inkommit
40	Riksarkivet	Ej svarat
41	Delegationen mot segregation	Ej svarat
42	Försäkringskassan	Inkommit
43	Kemikalieinspektionen	Avstår
44	Skogsstyrelsen	Ej svarat
45	Skolverket	Inkommit – inga synpunkter
46	Statens Energimyndighet	Avstår
47	Statens Jordbruksverk	Inkommit
48	Länsstyrelsen i Stockholm	Inkommit
49	Tillväxtverket	Inkommit
50	Vinnova	Avstår
51	Universitetskanslerämbetet (UKÄ)	Ej svarat
52	Universitets- och högskolerådet (UHR)	Inkommit
53	Botkyrka kommun	Inkommit
54	Danderyds kommun	Ej svarat
55	Ekerö kommun	Inkom m synpunkt i okt
56	Haninge kommun	Avstår
57	Huddinge kommun	Inkom m synpunkt i okt
58	Järfälla kommun	Ej svarat
59	Lidingö kommun	Ej svarat
60	Nacka kommun	Inkommit
61	Norrtälje kommun	Ej svarat
62	Nykvarns kommun	Inkom m synpunkt i okt
63	Nynäshamns kommun	Ej svarat
64	Salems kommun	Ej svarat

65	Sigtuna Kommun	Ej svarat
66	Sollentuna kommun	Inkommit
67	Solna stad	Inkommit
68	Stockholms stad	Inkommit
69	Sundbybergs stad	Inkommit
70	Södertälje kommun	Inkommit – inga synpunkter
71	Tyresö kommun	Ej svarat
72	Täby kommun	Avstår
73	Upplands Väsby kommun	Ej svarat
74	Upplands-Bro kommun	Ej svarat
75	Vallentuna kommun	Inkommit
76	Vaxholms stad	Ej svarat
77	Värmdö kommun	Ej svarat
78	Österåkers kommun	Ej svarat

Alla kommuner i länet och aktörer medverkande i referensgruppen gavs också i september möjlighet att inkomma med skriftliga inspel inför framtagandet av handlingsplanen.

Sammanlagt lämnade tre aktörer skriftliga synpunkter. Dessa var:
Ekerö kommun
Huddinge kommun
Nykvarns kommun

I slutet av remissperioden genomfördes två särskilda möten med organisationer från referensgruppen och med kommunala EU samordnare där remissinstanser muntligt fick framföra sina synpunkter och ställa frågor kopplade till handlingsplanen.

2. Synpunkter och hantering

Svenska ESF-rådet och Strukturfondspartnerskapet har avstått från att lämna remissyttrande, men de har varit involverade i en nära dialog om form och innehåll för den regionala handlingsplanen i ett förfarande som ibland benämns som peer review. Svenska ESF-rådet har i ett sådant förfarande lämnat skriftliga synpunkter. Viktiga synpunkter från dessa aktörer har beaktats.

Utifrån remissinstansernas svar och från övriga aktörers synpunkter görs en sammantagen bedömning att processen för framtagandet av den regionala handlingsplanen och själva förslaget till handlingsplan, har mottagits väl. Sådant som uttrycks som välkommet handlar om att planen är relativt kort, konkret och ger utrymme för en flexibilitet i genomförandet av fonden. Sammantaget finns en samsyn kring de huvudsakliga gemensamma utgångspunkterna, den grundläggande analysen och

förslagen till principer för Strukturfondsparterskapets prioriteringar och föreslagna utlysningar under den första perioden. I något remissvar ges uttryck för att den relativt korta tiden för framtagandet av handlingsplanen kan ha påverkat dess kvalitet.

Behov av kompletteringar har beaktats och har handlat om att förtydliga förslagen till Strukturfondsparterskapets principer. Strukturfondsparterskapets arbete med prioriteringar efter de föreslagna principerna ersätter inte granskning som görs av Svenska ESF-rådet. Principerna och partnerskapets prioriteringar skall komplettera den bedömning av projekten som görs av Svenska ESF-rådet. Svenska ESF-rådet granskar utifrån programmets villkor, exempelvis vad gäller uppfyllande av grundläggande krav och villkor, styrning mot programmålen eller integrering av horisontella principer, varav jämställdhet mellan män och kvinnor är exempel på en sådan princip.

Vidare har förtydliganden gjorts för att i högre grad knyta analysen till potentiella aktörer och målgrupper, samt förbyggande och rehabiliterande insatsers betydelse, inte minst inom ramen för samordningsförbund och reguljära utbildningar som kan stärka individers ställning på arbetsmarknaden. Justeringar har gjorts för att tydliggöra att angivna målgrupper och potentiella aktörer är just potentiella, eller exempel. Skälet är att de tematiska målområdena ska vara flexibla, aktörer och målgrupper kan återfinnas i flera målområden. Det ska inte uppfattas att målområdena är samma som programområden i nuvarande programperiod inom vilka utlysningar ensidigt görs (PO 1, PO 2 osv.). På samma sätt förtydligas att förslagen till utlysningar är breda och innehåller insatser som kan knytas till flera tematiska målområden, målgrupper och aktörer.

Reguljära utbildningars betydelse och insatser för unga och funktionsnedsatta har utvecklats, likaså ytterligare en betoning på näringslivet genom att lyfta fram små och medelstora företags behov. Arbetsgivares, branschers och fackliga organisationers betydelse har stärkts genom ett lyfta fram arbetsmiljöarbetet som kan ge förutsättningar för lärande och utveckling. Utifrån den osäkerhet som finns kopplad till Arbetsförmedlingens reformering och därmed möjlighet att vara förväntad samarbetsparter eller projektägare har detta lyfts fram som en fråga att följa. Reformeringen av Arbetsförmedlingen kan således påverka myndighetens roll i det kommande programmets genomförande.

I remissvaren lyfts ibland också sådant som ligger utanför möjligheten att påverka eller bedöma i den regionala handlingsplanen. Det rör sig om medfinansieringsgrad för projekt, vilka organisationer som bedöms kunna vara projektägare enligt statsstödsregler eller närmare beskrivningar om hur lärdomar från tidigare projekt kan stärka genomförandet. Förvaltande

myndighet ställer krav på att nya projekt tar vara på tidigare gjorda erfarenheter. Det har inte heller varit möjligt, om det ens är lämpligt, att Region Stockholm bedömer tidigare genomförda projekts lärdomar och relevans för kommande projekt inom Socialfonden. Däremot hänvisas det i bilaga 5 till andras externa utvärderingar av programområden och projekt som styrker slutsatser och förslag till insatser.

Synpunkter om Svenska ESF-rådets eller Strukturfondsparterskapets arbetssätt, beredning eller organisering, exempelvis kopplat till den så kallade Stockholmsmodellen, har inte utvecklats i handlingsplanen då det bedöms vara respektive myndighets ansvarsområde som handlingsplanen inte närmare ska kommentera. Även synpunkter som framförts om behov av längre utlysningstider som kan underlätta mobilisering av aktörer har delvis bedömts ligga utanför handlingsplanens möjlighet att påverka eller bedöma. Dock har det i handlingsplanen tillförts att utlysningarna bör ge tillräckligt utrymme för de sökande att inkomma med både genomarbetade och väl förankrade ansökningar som stärker möjligheterna till långsiktigt hållbara resultat och implementering av nya metoder.